

Yleiskatsaus hankinnoista ajalta 1-6/2021

Hankintapoliittinen ohjelma kaudelle 2020 - 2023 hyväksyttiin kesäkuussa 2020. Ohjelman jalkauttaminen siirtyi talouspalvelujen resurssivajeen sekä koronapandemian vuoksi keväälle 2021. Maaliskuussa 2021 käytiin läpi toimialojen ja/tai palvelualueiden johtoryhmissä kaupungin hankintoja ja hankintaprosesseja. Tässä yhteydessä jalkautettiin myös hankintapoliittisen ohjelman linjauksia. Ohjelman tavoitteet ovat toteutuneet olosuhteisiin nähden melko hyvin, mutta osan tavoitteiden aloitus on edelleen viivästynyt.

Poikkeuksellinen vuosi 2020 ja resurssivajaus sekä talous- että hankintapalveluissa on vaikuttanut merkittävästi hankintapalvelujen työhön. Kriittisimmät hankinnat on saatu vietyä läpi, mutta sumaa puretaan vielä koko vuosi 2021. Hankintapalvelujen tiimissä on ollut alkuvuodesta poikkeuksellisen haastava tilanne. Salon kaupungin hankintapalvelujen kautta kilpailutettiin tai valmisteltiin alkuvuonna 2021 ennätysmäärä hankintoja, yhteensä noin 50 hankintaa, joista 40 kilpailutettiin sähköisen hankintajärjestelmän Clouidian kautta. Määrä vastaa normaalisti lähes yhden kokonaisen vuoden kilpailutusten määrää. Alkuvuonna 2021 hankintapalvelujen henkilötyövuosimäärä oli 1,5 henkilöä. Hankintapalveluissa on ollut lisäksi yhden henkilön resurssivajaus, mikä on vaikuttanut merkittävästi työhön, henkilöstön työhyvinvointiin ja osan hankintojen aikatauluun.

EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja oli yhteensä 11 kpl, kansalliset kynnysarvot ylittäviä 16 kpl ja kansalliset kynnysarvot alittavia eli pienhankintoja 13 kpl. Vuoden 2021 aikana Salon kaupungilla oli yksi hankinta-asia käsiteltävänä markkinaoikeudessa, mikä on vielä kesken. Hankintojen paikallisuusaste on ollut hyvä. Hankintapalvelujen karkea arvio on, että reilulla 50 %:lla hankinnoista on ollut paikallista vaikuttavuutta. Markkinavuoropuhelujen määrä on lisääntynyt edelleen hankinnoissa.

Vuoden 2021 alkuvuotta leimasi etenkin kuljetuksiin ja liikkumiseen liittyvien hankintojen valmistelu johtuen EU:n puhtas ajoneuvodirektiivistä, minkä kansallinen lainsäädäntö astui voimaan 1.8.2021. Yhteishankintayksikköjen osalta Salon kaupunki on hyödyntänyt lähinnä Hansel Oy:n, Turun seutuhankintojen sekä uutena Sarastia Oy:n palveluja. Salon kaupunki on hyödyntänyt yhteishankintayksiköiden kilpailuttamia hankintoja tapauskohtaisesti arvioiden ja lähinnä rutiini- ja volyymituotteiden hankinnoissa. Alkuvuodesta 2021 liityttiin viiteen yhteishankintaan, joista suuri osa oli materiaalihankintoja. Lisäksi on hyödynnetty kiinnostuksen ilmoittamista, mikä mahdollistaa myöhemmin erilaisiin hankintoihin liittymisen, mikäli se on kaupungin kannalta järkevää. Sopimushallinnan osalta hankintapalvelujen rooli on lähinnä ohjeistava. Sisäistä ohjeistusta on lisätty, mutta kaupungin sopimusohjeistuksen laadinta on viivästynyt syksyllä. Hankintaohjeen päivitys tehdään syksyn 2021 aikana.

Suunnitelmallisuus ja kokonaistaloudellisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Hankintojen suunnitelmallisuus ja ennakointi.	Toimialat tunnistavat keskeiset strategiset hankinnat.	Toimialan strategiset hankinnat tunnistettu.	Toimialajohtaja ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteutuminen ei ole vielä alkanut. Toimialat ovat laatineet hankintasuunnitelmansa, jonka avulla myös keskeisiä hankintoja on selvitetty.
Hankintojen suunnitelmallisuus ja ennakointi.	Hankintasuunnitelmiin panostetaan, niitä kehitetään sekä niistä tiedotetaan avoimesti.	Hankintasuunnitelmat tehty ja niistä on tiedotettu.	Toimialat ja hankintapalvelut / vuosittain	Vuoden 2021 osalta hankintasuunnitelma on laadittu ja julkaistu kaupungin nettisivuilla.
Tavoitteelliset hankinnat.	Valitaan 1-3 vaikuttavuudeltaan merkittävää hankintaa, joille asetetaan tavoitteet ja mittarit hankinnan valmisteluvaiheessa.	Toteutuneet tavoitteelliset hankinnat / kpl	Palvelualueet ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteutuminen on alkanut osin. Vanhuspalvelujen tehostettu palveluasuminen alkoi vuonna 2020 dynaamisena hankintajärjestelmänä, jossa mitataan asiakastytyvyyttä.
Kaupungin hankinnat ovat kokonaistaloudellisia.	Kehitetään malli hankintojen hyötyjen ja kustannustehokkuuden arviointiin.	Toimintamalli kartoitettu tai kehitetty.	Hankintapalvelut, palvelualueet / ohjelmakausi.	Tavoitteen toteuttaminen ei ole vielä alkanut.
Yhteishankintojen hyödyntäminen.	Hyödynnetään olemassa olevien yhteishankintayksikkökumppanien yhteiskilpailutuksia etenkin volyymi- ja rutiinituotteiden hankinnoissa silloin, kun hankinnalla ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta.	Hankintasopimusten määrä / vuosi.	Hankintapäällikkö / ohjelmakausi	Yhteishankintoja on hyödynnetty niissä hankinnoissa, joissa ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta ja jotka ovat olleet kaupungin kannalta hyödyllisiä. Yhteishankintoihin sitoutumisten määrä alkuvuonna 2021 on ollut 5 kpl. Kiinnostus on ilmoitettu 8 hankintaan.
Sopimushallinnan parantaminen.	Päivitetään yhteistä sopimusohjeistusta ja sopimusmalleja.	Ohje ja sopimusmallit päivitetty / tehty.	Hankintasiiantuntija / ohjelmakausi	Sopimusmallien ja sopimusohjeistuksen päivittäminen on siirtynyt resurssipulan vuoksi syksyyn 2021. Kaupungin sopimustietoa on päivitetty kaupungin sisäisesti intraan.
Sopimushallinnan parantaminen.	Selvitetään sopimushallintajärjestelmän käyttöönoton mahdollisuus ja soveltuvuus kaupungin järjestelmiin.	Selvitystyö tehty.	Hankintasiiantuntija / ohjelmakausi	Sopimushallintajärjestelmän kartoittaminen on siirtynyt, kun asiahallintajärjestelmän päivitys (Dynastys 10) on saatu käyttöön ja sen ominaisuudet selvitetty.

Elinvoimaisuus, yritysmyönteisyys ja yhteistyö

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Markkinavaikutusten arviointi.	Kaikissa kynnysarvot ylittävässä hankinnoissa arvioidaan vaikutukset markkinoihin ja tutustutaan markkinatilanteeseen jo suunnitteluvaiheessa.	Markkinavuoropuhelujen määrä / kynnysarvot ylittävien hankintojen määrä.	Palvelualueet, hankintapalvelut / vuosittain	Markkinavuoropuhelua on järjestetty ainakin liikenne- ja kuljetushankinnoissa, ajoneuvohankinnoissa sekä soten palveluhankinnoissa. Lisäksi markkinoita on kartoitettu erilaisilla suppeammilla markkinakartoituksilla. Alkuvuodesta 2021 aikana julkaistiin kaksi tietopyyntöä.
Markkinavaikutusten arviointi.	Markkinavuoropuhelua lisätään ja markkinavuoropuheluihin kehitetään erilaisia käytäntöjä.	Toimintamallit markkinavuoropuheluille kartoitettu.	Palvelualueet, hankintapalvelut / vuosittain	Markkinavuoropuhelua on käyty pääsääntöisesti etäyhteyksien välityksellä, mikä on sinänsä luonut uuden toimivan mallin vuoropuheluun. Muiden toimintamallien kartoittamista jatketaan.
Tarjoajien aito mahdollisuus osallistua kilpailuksiin.	Mahdollistetaan myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin hankinnan luonne huomioiden.	Osatarjoukset tarjouspyynnöissä / lähetetyt tarjouspyynnöt	Hankintapalvelut / vuosittain	Alkuvuodesta 2021 on kilpailutettu Tarjouspalvelun kautta 43 tarjouspyyntöä, joista 12:een oli mahdollisuus jättää osatarjouksia.
Kilpailun edistäminen ja toimivat markkinat.	Kaupunki saa useita tarjouksia kilpailutusta kohden.	Tarjousten määrä keskimäärin / kynnysarvot ylittävät hankinnat	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Alkuvuodesta 2021 saatujen tarjousten määrä per hankinta oli keskimäärin 6 kpl. Määrä on pysynyt lähes ennallaan vastaavaan ajankohtaan nähden.
Yritysten aktivointi julkisiin hankintoihin.	Kehitetään yhteistyössä Yrityssalon ja yrittäjäjärjestöjen kanssa toimintamalli säännölliselle vuorovaikutukselle.	Toimintamalli kehitetty ja sovittu.	Hankintapäällikkö, Yrityssalo, yrittäjäjärjestöt.	Salo hankkii -tapahtuma järjestettiin maaliskuussa 2021 Teams-tapahtumana useana päivänä, mikä sai positiivista palautetta ja onnistui hyvin. Tapahtuma on toiminut hyvänä tilaisuutena verkostoitua ja saada tietoa alueen hankinnoista. Muiden vuorovaikutusmallien kartoitusta jatketaan.
Onnistuneiden hankintojen esiin tuominen.	Lisätään viestintää onnistuneista hankintaesimerkeistä kaupungin tiedotuksessa.	Onnistuneet hankintaesimerkit / vuosi	Hankintapalvelut, viestintäpalvelut, palvelualueet / ohjelmakausi	Kaupungin meneillään olevista hankinnoista on tiedotettu Salon kaupungin some-sivustoilla. Tavoitteen toteutustavan suunnittelua jatketaan viestintäpalvelujen kanssa.

Innovatiivisuus, kehitysmuutos ja vaikuttavuus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Uusia ratkaisuja ja kokeilevuutta edistävät hankinnat	Palvelualueita kannustetaan tarjoutumaan kokeilu ympäristöksi ja kehitysalustaksi yritysten sekä tutkimus- ja oppilaitosten innovaatioille ja kehittämistoimille. Ohjelmakaudella tehdään 1-2 kokeilua asian osalta.	Tehdyt innovatiiviset hankinnat. 1-2 kokeiluympäristöä.	Kehittämispalvelut, hankintapalvelut ja 1-2 yksikköä / ohjelmakausi	Liikennepalvelut on aloittanut vuonna 2020 yhdessä Salon Seudun koulutus-kuntayhtymän opetusryhmän kanssa luomaan ajoneuvojen seuranta- ja raportointijärjestelmää joukkoliikenteeseen ja koulukuljetuksiin. Yhteistyö on jatkunut vuonna 2021.
Uusia ratkaisuja ja kokeilevuutta edistävät hankinnat	Lisätään pilotoiteja ja avataan hankintatarpeet yrityksille hankintojen suunnitteluvaiheessa.	Pilottien tai kokeilujen määrä hankinnoissa / vuosi.	Kehittämispalvelut, Hankintapalvelut sekä 1-2 yksikköä / ohjelmakausi	Digihankkeen osalta on valmisteltu robotiikan kokeilua tiettyjen kustannuserien automatisointiin. Liikennepalvelut oli vuonna 2020 mukana Pohjoisen kasvukäytävän rahoittamassa pilottihankkeessa, jossa kehitettiin sähköistä työkalua kuljetuspäästöjen laskemiseen ja kuljetushankintojen tueksi.
Hankintojen arviointi.	Tehtyjä hankintoja ja kilpailutuksia arvioidaan. Hankintatapa ja toimintamalleja kehitetään arvioinnin perusteella.	Arviointimallit tehty ja toteutettu 2-4 arviointia.	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteuttamista ei ole vielä aloitettu. Tehtyjen kilpailutusten osalta tehdään normaalia käytännön toimintaan liittyvää arviointia.
Tuottavuuden lisääminen älykkäillä hankinnoilla.	Etsitään hankinnoista, jotka lisäävät tuottavuutta palvelutuotannossa älykkäiden tai digitalisaation avulla.	Uusien ratkaisujen määrä / ohjelmakausi	Palvelualueet, elinkeinokehitys / ohjelmakausi	Seniorien ja juniorien elämänlaadun parantaminen älykkäillä kuljetusratkaisulla niminen hanke päättyi keväällä 2021. Hankkeessa määriteltiin tekniset rajapinnat kuljetusjärjestelmien hankintojen tueksi, tehtiin asiakaskartoitus kuljetustarpeista sekä analysoitiin kuljetusdataa tulevaisuuden liikkumisjärjestelmää varten. Lisäksi kaikissa liikennepalvelujen kuljetus- ja järjestelmähankinnoissa on otettu huomioon palvelujen digitalisaatio ja koko kuljetusjärjestelmän kehittäminen yhteensopivaksi kokonaisuudeksi.

Vastuullisuus ja kestävä kehitys

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Kaupungin hankinnat tukee sosiaalista vastuuta	Määritellään, missä palvelu- ja urakahankinnoissa työllistämisehtoja on tarkoituksenmukaista käyttää.	Sosiaalisten kriteerien käyttö / tarjouspyyntöjen määrä	Palvelualueet ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteutumista ei ole vielä aloitettu. Työllisyyden kuntakokeilu on alkanut vuoden 2021 alkupuolella, ja asia tarkastellaan uudelleen vuoden aikana.
Kaupungin hankinnat tukee sosiaalista vastuuta	Työllistämisen hankintaohjeistusta päivitetään siten, että määritellään, missä hankinnoissa työllistämisehtoja on tarkoituksenmukaista käyttää.	Sosiaalisten hankintojen ohjeet päivitetty	Työllisyyspalvelut ja hankintapalvelut / 2020 loppuun	Tavoitteen toteutumista ei ole vielä aloitettu. Työllisyyden kuntakokeilu on alkanut vuoden 2021 alkupuolella, ja asia tarkastellaan uudelleen vuoden aikana.
Hiilineutraalien hankintojen lisääminen.	Tunnistetaan ne hankinnat, joilla on merkittävä vaikutus hiilineutraaliuuteen.	Hiilineutraalien hankintojen määrä / vuosi	Hankintapäällikkö, kaupunkikehityspalvelut / ohjelmakausi	Ilmasto- ja ympäristöohjelma hyväksyttiin toukokuussa 2021. Ohjelmassa on painopisteenä Viisaat julkiset hankinnat, jossa on toimenpiteinä mm. hiilineutraaliutta, energiatehokkuutta ja puhtaita kuljetuspalveluja. Kuljetushankinnoissa otettiin huomioon kaluston Euro-luokitus.
Energiatehokkaiden hankintojen lisääminen.	Rakennushankkeet pyritään toteuttamaan paremmilla energiatehokkuusarvoilla.	Energiatehokkaiden hankintojen määrä / ohjelmakausi.	Kaupunkikehityspalvelut, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Vuonna 2020 toteutettiin maalämpö kahteen kohteeseen ja led-valaistusta kolmeen kohteeseen. Vuoden 2021 alkupuolella on käynnistetty kahden kohteen siirtymistä maalämpöön. Uudisrakennushankkeissa Perniön kirkonkylän koulun ja Märnummen uuden koulu- ja päiväkotirakennuksen hankkeissa tavoitellaan energialuokkaa B.
Energiatehokkaiden hankintojen lisääminen.	Rakennukseen liittyvien laitteiden ja koneiden hankinnoissa huomioidaan energiatehokkuus koko elinkaaren aikana.	Energiatehokkaiden hankintojen määrä / ohjelmakausi.	Kaupunkikehityspalvelut, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Vuonna 2020 toteutettiin ilmanvaihdon puhallinkoneikkojen uusimisia energiatehokkaampiin ja vähäisempää huoltoa vaativiin EC tyyppisiin sähkömoottoreihin viiteen kohteeseen. Alkuvuodesta 2021 käytönaikaista energiatehokkuutta on parannettu älykkään kiinteistöautomaation keinoin, mm. saneeraamalla vanhoja automaatiojärjestelmiä. Älykkäällä kiinteistö-automaatiolla voidaan ohjata mm. valaistusta, ilmanvaihtoa ja lämmitystä tarpeen mukaan.
Vastuulliset elintarvikehankinnat	Elintarvikehankintojen minimivaatimukset pyritään laatimaan siten, että hankitaan Suomen lainsäädännön vaatimuksin tuotettuja elintarvikkeita.	Elintarvikehankinnan tarjouspyynnön kriteerit / toteuma ja saadut tarjoukset	Ravitsemispalvelut, hankintapalvelut / vuoden 2021 loppuun mennessä.	Elintarvikkeiden hankinta kilpailutetaan vuoden 2021 syksyllä, jonka yhteydessä tämä tavoite otetaan valmisteluun.
Kestävän kehityksen yhteistyö.	Osallistutaan aktiivisemmin kestävä kehityksen toimijoiden toimintaan sekä hyödynnetään sitä hankintojen suunnittelussa.	Toteutuneet yhteistyöt / vuosi	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Hankintapalvelut on osallistunut syksystä 2020 lähtien Valonian järjestämään kuntien hankintasiantuntijoiden verkostoon, jossa yhtenä aiheena ovat olleet kestävä kehityksen hankinnat.